

ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ ТА ЮРИДИЧНА ОСВІТА

УДК 35.088.6+37.018.43/351.74

DOI <https://doi.org/10.32850/LB2414-4207.2020.12.27>

ПЕДАГОГІЧНІ МОЖЛИВОСТІ ДЕЯКИХ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ЗАСОБІВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ЗАКЛАДАХ МВС УКРАЇНИ

Вайда Тарас Степанович,

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри спеціальної фізичної
та вогневої підготовки
(Херсонський факультет
Одеського державного університету
внутрішніх справ, м. Херсон, Україна)

У статті розглянуто способи вирішення актуальної для закладів вищої освіти (далі – ЗВО) МВС України проблеми забезпечення дистанційного навчання (далі – ДН) курсантів, студентів і слухачів в ускладнених умовах на прикладі організації освітнього процесу при запровадженні правового режиму надзвичайної ситуації в боротьбі з Covid-19 у 2020 році.

Уточнено визначення педагогічної категорії «дистанційне навчання», розглянуто такі його види як традиційне (заочне) та електронне (далі – е-ДН); конкретизовано специфічні якісні властивості е-ДН – гнучкість і адаптивність освітнього процесу до потреб і можливостей здобувачів вищої освіти; модульність побудови навчальної програми; нова роль викладача; спеціалізовані форми контролю якості навчальних досягнень; використання базової і спеціалізованих комунікативних технологій підтримки взаємодії суб'єктів процесу е-ДН; використання спеціалізованих засобів навчання, програмних засобів щодо організаційної підтримки е-ДН, форм організації освітньої діяльності та інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ), а також стандартизованих процедур і протоколів взаємодії в мережевих системах е-ДН; створення єдиного інформаційно-освітнього середовища підтримки функціонування і розвитку систем мережевого е-ДН; економічна ефективність.

На основі набутого досвіду охарактеризовано деякі інформаційно-комунікативні засоби, які були використані для проведення занять з курсантами та студентами Херсонського факультету (далі – ХФ) Одеського державного університету внутрішніх справ (далі – ОДУВС) у формі ДН – автоматична система управління освітнім процесом (далі – АСУ ОДУВС), відеоінструменти Zoom і Skype, месенджери Viber, WhatsApp, Telegram, Facebook, електронна пошта; спеціальні освітні платформи ДН Moodle та Naurok; чати соціальних мереж (закриті групи) Facebook, Viber та інші. Визначено їх позитивні сторони та вказано на окремі недоліки з точки зору ефективності засобів навчання.

Визначено найважливіші поточні орієнтири щодо подальшого впровадження оптимальних сценаріїв розгортання ДН у ЗВО МВС України: 1) розробка адаптованого до потреб Національної поліції України (далі – НПУ) нормативно-правового забезпечення ДН, обґрунтоване проектування цієї форми освітньої діяльності у практичній роботі відомчих вишів; 2) створення якісних курсів ДН і сучасних електронних середовищ; 3) створення умов для відкритого доступу до інформаційних ресурсів навчального призначення всіх категорій учасників освітнього процесу; 4) вирішення питань оптимізації взаємодії суб'єктів освітнього процесу протягом всього навчального періоду; 5) створення на основі використання сучасних освітніх платформ передумов для розбудови системи безперервної освіти працівників поліції органів та підрозділів НПУ; 6) вирішення комп'ютерно-технологічного, організаційно-управлінського, психолого-педагогічного, фінансово-економічного і нормативно-правового аспектів проблеми запровадження систем електронного ДН; 7) врахування найбільш суттєвих переваг ДН при обранні його як форми фахової підготовки: 1) екстериторіальність; 2) можливість поєднання синхронного і асинхронного режимів взаємодії учасників освітнього процесу; 3) залучення кращих (кваліфікованих) викладачів з досвідом дистанційної роботи; 4) одночасне з вивченням навчальних дисциплін практичне засвоєння інструментів ІКТ; 5) створення інших (додаткових) умов для сприяння впровадження ІКТ в освітні системи закладу освіти тощо.

Ключові слова: освітній процес, заклади вищої освіти, МВС України, курсанти, студенти та слухачі, дистанційне навчання, сучасні інформаційні технології, педагогічні умови, сучасні платформи дистанційного навчання, поліцейські, несення служби, надзвичайні ситуації, охорона громадського порядку (далі – ОГП).

PEDAGOGICAL POSSIBILITIES OF SOME MODERN INFORMATION TECHNOLOGIES AS MEANS FOR THE DISTANCE LEARNING OF HIGHER EDUCATION APPLICANTS OF INSTITUTES OF MIA OF UKRAINE

Vaida Taras Stepanovych,
Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor,
Head of the Department
of Special Physical and Fire Training
(Kherson Faculty of the Odessa State
University of Internal Affairs, Kherson,
Ukraine)

The article deals with the ways of solving actual for higher educational institutions (hereinafter – HEI) of the Minister of internal affairs (hereinafter – MIA) of Ukraine the problem of providing distance learning (hereinafter – DL) of cadets, students and hearers in complicated conditions (on an example of the organization of the educational process in the implementation of extraordinary situation in fight with the Covid-19 in 2020).

The definition of the pedagogical category “distance learning” has been clarified, such its types as traditional (correspondence) and electronic are considered; the specific qualitative properties of e-DL are specified – flexibility and adaptability of the educational process to the needs and opportunities of higher education applicants; modularity of curriculum construction; a new role for the teacher; specialized forms of quality control of educational achievements; use of basic and specialized communication technologies of supporting the interaction of the subjects of the e-DL process; the use of specialized training tools,

software for organizational support for e-DL, forms of organizing of educational activities and information and communication technologies (hereinafter – ICT), as well as standardized procedures and protocols for interaction in network systems of e-DL; creation of a unified information and educational environment for supporting the functioning and development of network of e-DL systems; economic efficiency.

Based on the experience gained, some information and communication tools which were used for conducting classes with cadets and students of the Kherson Faculty (KhF) of the Odessa state university of internal affairs (hereinafter – OSUIA) in the form of a DL – automatic control system of educational process (ACS OSUIA), Zoom and Skype video tools, Viber, WhatsApp, Telegram, Facebook messengers, email; Moodle and Naurok DL platforms; social networking chats (closed groups) Facebook, Viber and others are characterized. Their positive sides are identified and to some shortcomings are pointed in terms of the effectiveness of the learning tools.

The most important current guidelines for the further implementation of optimal scenarios for the deployment of DL in the HEI of the MIA of Ukraine are identified: 1) development of adapted to the needs of the National Police of Ukraine (hereinafter – NPU) the normative legal support of the DL, substantiated design of this form of educational activity in the practical work of departmental higher educational institutions; 2) creation of qualitative courses of DL and modern electronic environments; 3) creation of conditions for open access to educational resources for educational purposes for all categories of participants in the educational process; 4) addressing issues of optimization of interaction of the subjects of the educational process throughout the academic period; 5) creation on the basis of use of modern educational platforms prerequisites for the development of a system of continuous education of police officers and bodies of NPU; 6) solution of computer-technological, organizational-managerial, psychological-pedagogical, financial-economic and regulatory-legal aspects of the problem of introduction of electronic DL systems; 7) taking into account the most significant advantages of DL in choosing it as a form of professional training: 1) extraterritoriality; 2) the possibility of combining synchronous and asynchronous modes of interaction between participants in the educational process; 3) attracting the best (qualified) teachers with remote working experience; 4) simultaneous learning of educational subjects and practical ICT tools; 5) creation of other (additional) conditions to facilitate the implementation of ICT in the educational systems of the educational establishment, etc.

Key words: educational process, institutions of higher education, Ministry of internal affairs of Ukraine, cadets, students and hearers, distance learning, modern information technologies, pedagogical conditions, modern platforms of distance learning, police officers, performance of service, extraordinary situation, maintenance of public order (MPO).

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Останніми роками ЗВО МВС України постійно здійснюють посильні заходи в напрямі модернізації освітнього процесу з метою удосконалення підготовки фахівців для органів та підрозділів НПУ відповідно до сучасних вимог суспільства та визначених стандартів [1; 2; 3; 4]. Масштабні зміни у розвитку українського суспільства, науки та системи освіти зумовили значне зростання ролі нової інформації в галузі правоохоронної діяльності, потребу переосмислення і упорядкування чинних правових знань, прискорили інтеграційні і комунікативні процеси завдяки інформаційним технологіям.

Ці тенденції є особливо характерними для відомчої освітньої галузі МВС України, в якій протягом останнього десятиліття відбуваються принципові зміни у методології діяльності НПУ, які необхідно оперативнo відображати в освітньому процесі з підготовки сучасних поліцейських, у змісті програмного матеріалу окремих навчальних

дисциплін, оновлювати їх методичне забезпечення, здійснювати оцінювання якості освіти майбутніх випускників на основі набутих компетентностей тощо. Поштовхом до цього в свій час стало долучення системи освіти України до Болонського процесу, метою якого було запровадження однакових підходів у системі освіти в усіх країнах Євросоюзу.

В умовах постійного розвитку інноваційних технологій навчання поліцейських потреба в запровадженні різних форм і засобів освіти є досить актуальною. Курсанти (студенти, слухачі) потребують нових засобів мотивації, які б збільшували їхню зацікавленість в отриманні сучасних знань, надихали б їх на пошуки нових способів самореалізації в науці чи в практичній правоохоронній діяльності. Крім цього, в державі можуть траплятися незаплановані форс-мажорні обставини різного походження та масштабу (введення режиму надзвичайної ситуації, позачергові вибори, проведення поліцейських операцій тощо), під час яких до ОГП і забезпечення публічної безпеки залучаються поліцейські, які навчаються на 2-4 курсах у ЗВО МВС України [1; 5; 6].

До роботи в таких екстремальних умовах (на прикладі карантинних обмежень 2020 року, а саме самоізоляції науково-педагогічного та перемінного складу, залучення курсантів 2-4 курсів до несення служби у практичних підрозділах тощо) повинна бути також готовою і відомча система освіти МВС України, яка має вчасно та адекватно реагувати на ці виклики і в той же час продовжувати якісно забезпечувати освітній процес з використання дистанційної форми навчання, яка передбачена статтею 49 Закону України «Про вищу освіту» (може поєднуватися з очною, вечірньою, заочною) [7].

Аналіз досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання проблеми.

Написанню статті передувала пошукова та науково-дослідна робота з вивчення актуальних проблем фахової підготовки курсантської (студентської) молоді. Автор опирався на певні напрацювання науковців із різних силових відомств та поліцейських вишів (С. Алфьоров, М. Ануфрієв, О. Бандурка, Т. Вайда, М. Варій, В. Венедиктов, В. Жежерун, К. Левченко, Е. Мануйлов, О. Негодченко, А. Подоляка, В. Рибалка, О. Федоренко, О. Ярмиш та інші), які ставили перед собою завдання з урахуванням специфіки правоохоронної галузі заповнити існуючі прогалини в галузі теорії та методики організації освітнього процесу з навчання працівників НПУ у зв'язку із їхньою недостатньою розробленістю в практиці ЗВО МВС України та у сучасній профільній навчально-методичній літературі. Зроблено висновок, що в умовах реформування НПУ належне наукове обґрунтування та методичне забезпечення освітнього процесу є важливим базовим і необхідним компонентом для ефективно організації вказаного виду діяльності у вишах зі специфічними умовами навчання.

Розгляд проблем запровадження ДН і пошук шляхів їх вирішення досліджувала низка вітчизняних вчених, зокрема В. Биков, І. Більш, Т. Вайда, Ю. Жук, І. Зязюн, В. Кремень, В. Кухаренко, Т. Левицький, М. Мойсєєв, Г. Молодих, Н. Ничкало, Є. Полат та інші.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується стаття. Спираючись на попередні напрацювання зазначених вище вчених, можна констатувати, що відомчі навчальні заклади МВС України мають деяку специфічну особливість щодо організації не тільки традиційного освітнього процесу (що насамперед пов'язано із правовим статусом курсанта-поліцейського, обов'язковим несенням ними служби в добових нарядах, регулярними чергуваннями та іншим поряд із навчанням у нормальних умовах), а й ДН (під час надзвичайних ситуацій курсантів 2-4 курсів залучають до несення служби з ОГП у територіальних практич-

них підрозділах Головних управлінь Національної поліції (далі – ГУНП) в областях за місцем їхнього проживання (комплектування), їх робочий час протягом доби часто має понаднормовий характер, відсутність у віддалених населених пунктах мобільного зв'язку чи інтернету, сучасної спеціальної літератури в бібліотеках їх населеного пункту тощо). Ці та інші фактори висувають вимоги до ЗВО МВС України щодо пошуку надійних технологій ДН для продовження освітнього процесу у цих складних умовах залучення курсантів до несення служби та правоохоронної діяльності поліцейських загалом.

Метою дослідження є: 1) аналіз сучасного досвіду запровадження дистанційної форми навчання у відомчому ЗВО МВС України (на прикладі Херсонського факультету (далі – ХФ) Одеського державного університету внутрішніх справ (далі – ОДУВС); 2) визначення педагогічних можливостей (переваг і недоліків) за результатами практичного застосування деяких сучасних інформаційних технологій як засобів організації та здійснення ДН курсантів, студентів і слухачів в ускладнених умовах введення режиму надзвичайної ситуації державного рівня; 3) узагальнення підходів щодо удосконалення цієї форми навчання та можливості ширшого її впровадження в освітній процес професійної підготовки здобувачів вищої освіти – майбутніх фахівців органів і підрозділів НПУ.

Виклад основного матеріалу дослідження. На період карантину, який запроваджено рішенням Кабінету Міністрів України для всіх закладів освіти держави для боротьби з пандемією респіраторної хвороби Covid-2019, кафедрою спеціальної фізичної та вогневої підготовки ХФ ОДУВС проведення освітнього процесу здійснюється згідно розкладу в режимі віддаленого доступу (дистанційно).

Дистанційне навчання (ДН) – форма організації і реалізації освітнього процесу, за якою його учасники (об'єкт і суб'єкт навчання) здійснюють навчальну взаємодію принципово й переважно *екстериторіально* (на відстані, яка не дозволяє і не передбачає безпосередньої навчальної взаємодії учасників віч-на-віч, коли учасники територіально перебувають за межами можливої безпосередньої навчальної взаємодії і коли у процесі навчання їх особиста присутність у певних навчальних приміщеннях навчального закладу не є обов'язковою) [8, с. 191].

Залежно від характеру організації навчальної комунікації між учасниками освітнього процесу та організаторами освіти і способу побудови комунікаційного каналу навчального середовища (транспортної системи доставки навчальних об'єктів) розрізняють *традиційне ДН* (заочна форма навчання) і *електронне дистанційне навчання* (е-ДН).

Традиційне ДН – різновид ДН, за яким учасники і організатори освітнього процесу здійснюють взаємодію переважно асинхронно у часі, використовуючи як транспортну систему доставки засобів навчання та інших інформаційних об'єктів системи поштової, телефонної або телеграфної зв'язку.

Е-ДН – різновид ДН, за яким учасники і організатори освітнього процесу здійснюють переважно індивідуалізовану взаємодію як асинхронно, так і синхронно у часі, використовуючи електронні транспортні системи доставки засобів навчання та інших інформаційних об'єктів, комп'ютерні мережі інтернет / інтранет, медіа навчальні засоби та ІКТ [8, с. 191].

Спираючись на визначені В.Ю. Биковим характерні риси і принципи побудови е-ДН [8, с. 191–192], конкретизуємо його деякі специфічні якісні властивості:

1. *Гнучкість і адаптивність освітнього процесу до потреб і можливостей курсантів (студентів, слухачів)*. Здобувачі вищої освіти здебільшого не відвідують регулярних занять, організованих за традиційною формою (лекцій, семінарів тощо), а працюють

у зручний (як для викладача, так і для курсанта, студента, слухача) для такої роботи час у зручному місці й у зручному темпі, що надає значні переваги для тих, хто бажає продовжити освіту без відриву від виробництва, навчатись у певному навчальному закладі, у певного викладача, вченого, коли реальні можливості для цього відсутні (несення служби з ОГП) тощо [9, с. 12–19].

2. *Модульність побудови навчальних програм.* В основу програм ДН покладений модульний принцип. Це дозволяє з переліку незалежних курсів-модулів сформувати навчальну програму, яка відповідає індивідуальним або груповим (наприклад, курсантам окремого навчального взводу) потребам здобувачів вищої освіти, враховувати вимоги корпоративної культури тощо.

3. *Нова роль викладача.* При е-ДН спектр функцій, які виконує викладач (якого називають тьютором), змінюється, деякі відомі функції (притаманні і традиційним формам навчання) стають домінуючими (наприклад, координація навчально-пізнавального процесу, коригування змісту курсу дисципліни, який викладається, керівництво навчальними завданнями, перевірка поточних завдань тощо), а деякі виникають як нові (наприклад, консультування при складанні індивідуального навчального плану, управління навчальними групами взаємопідтримки, допомога курсантам у їхньому професійному самовизначенні тощо) [10, с. 112–147].

4. *Спеціалізовані форми контролю якості навчальних досягнень здобувачів.* У системах е-ДН поряд із традиційними формами контролю якості освіти застосовуються і дистанційні (співбесіди завдяки визначеним платформам Zoom, Skype; практичні, модульні контрольні та самостійні роботи, робота в середовищі комп'ютерних інтелектуальних тестових систем тощо).

5. *Використання базової і спеціалізованих комунікативних технологій підтримки взаємодії суб'єктів процесу е-ДН.* Визначальною технологічною ланкою в системах е-ДН є технології телекомунікацій і їх транспортна основа.

6. *Використання спеціалізованих засобів навчання.* У системах е-ДН як найбільш сучасних освітніх системах використовуються засоби навчання, що відповідають останнім досягненням світової науки й техніки (мобільні телефони зі зв'язком 4-5 G покоління, швидкісний оптичний інтернет).

7. *Використання спеціалізованого програмного забезпечення організаційної підтримки е-ДН.* Специфіка організації взаємодії суб'єктів процесу е-ДН (курсантів, тьюторів, організаторів е-дистанційного курсу, персоналу, який відповідає в навчальному закладі за загальну організацію е-ДН курсантів (студентів, слухачів) за повними навчальними програмами), а також складність забезпечення якісного управління е-ДН при значній чисельності перемінного складу спричинили необхідність створення і застосування в системах мережевого е-ДН спеціалізованих програмних засобів – інформаційних систем е-ДН (наприклад, платформи Googleclassroom, Moodle, АСУ ОДУВС та інших).

8. *Використання спеціалізованих форм організації освітньої діяльності та ІКТ, дистанційно орієнтованих педагогічних технологій.* У процесі мережевого е-ДН здебільшого використовуються такі форми організації освітньої діяльності: 1) спрямоване навчання (directed study), орієнтоване на самоосвіту курсанта, 2) кероване навчання (instuctor-led learning), яке здійснюється під керівництвом тьютора. Ці форми організації освітньої діяльності можуть застосовуватися як самостійно, так і в поєднанні одна з одною.

9. *Використання стандартизованих процедур і протоколів взаємодії у мережевих системах е-ДН.* Зважаючи на глобальні масштаби і міжнародний, екстериторіальний характер ринку освітніх послуг, що формується багатьма різними системами е-ДН, а також необхідність забезпечення сполученості та узгодженості функціо-

нування і розвитку як окремих систем е-ДН, так і ринку розподіленого навчання загалом, основні процедури і протоколи взаємодії у мережевих системах е-ДН стандартизуються.

10. *Створення єдиного інформаційно-освітнього середовища підтримки функціонування та розвитку систем мережевого е-ДН.* Типовою ситуацією на початковому етапі створення систем мережевого е-ДН є неупорядкований, здебільшого спонтанний характер формування таких систем на рівні окремих ЗВО.

11. *Економічна ефективність.* З економічної позиції системи е-ДН, які здебільшого побудовані на базі використання електронних мережевих технологій підтримки взаємодії суб'єктів процесу е-ДН, є найбільш привабливими, особливо за великої кількості курсантів (студентів, слухачів) [9, с. 12–19].

Варто зазначити, що у науково-педагогічного та перемінного складу ХФ ОДУВС вже є певний досвід використання окремих інтернет-технологій в освітньому процесі. Насамперед це *автоматична система управління освітнім процесом АСУ ОДУВС* (<http://asu.oduvs.edu.ua>), яка надає потенційну можливість на основі навчальних планів з підготовки фахівців із певної спеціальності та визначених обсягів педагогічного навантаження, його розподілу між викладачами складати методистом навчально-методичного відділення дистанційно розклад занять, а також віддалено цілодобово користуватися ним науково-педагогічному складу та здобувачами вищої освіти (розміщується на сайті ОДУВС).

Можливості цієї платформи передбачають змогу викладачів здійснювати такі заходи: 1) згідно визначеного обсягу годин за видами занять (лекції, практичні чи семінарські заняття) самостійно планувати тематику вивчення конкретної дисципліни в поточному семестрі на весь його період, причому електронна система виконує і контрольні функції (не дає викладачу можливості допустити помилку при плануванні, наприклад запланувати більшу чи меншу кількість занять); 2) заповнювати електронний журнал занять (вести облік успішності здобувачам вищої освіти), тобто виставляти їм оцінки.

У свою чергу студенти та курсанти, керівники курсів, куратори та адміністративно-управлінський склад ХФ ОДУВС можуть цілодобово слідкувати за індивідуальною успішністю та якістю знань кожної особи з мобільного телефону чи стаціонарного комп'ютера. Також АСУ освітнім процесом ОДУВС полегшує роботу викладача з обчислення підсумкового результату навчання кожного курсанта чи студента (отримані оцінки за аудиторну та самостійну роботу, модульні контрольні роботи, залік / екзамен) за 100-бальною системою оцінювання знань ECTS. Для курсантів і студентів це дає можливість прогнозувати результати свого навчання та здійснювати їх корегування за необхідності завчасно, виконуючи додаткові завдання та відвідуючи консультації викладачів.

Через популярні інтернет-ресурси викладачі кафедри СФ і ВП на період карантину забезпечують курсантів (студентів, слухачів) всіма необхідними дидактичними матеріалами для самостійного вивчення закріплених дисциплін методичними рекомендаціями, матеріалами для лекційних, практичних і семінарських занять відповідно до розкладу.

Звіти щодо виконаних завдань із практичних і семінарських занять, контроль самостійної роботи, їх оцінювання, а також консультації проводяться через такі сучасні відеоінструменти як Zoom та Skype, месенджери¹ Viber, WhatsApp, Telegram, Facebook,

¹ Миттеві повідомлення, або система обміну миттевими повідомленнями (англ. Instant messaging, скорочено IM) – телекомунікаційна служба для обміну текстовими повідомленнями між комп'ютерами або іншими пристроями користувачів через комп'ютерні мережі (здебільшого через інтернет).

електронну пошту ukr.net; платформи е-ДН Moodle та Naurok, чати соціальних мереж (в закритих групах) Facebook, Viber та інших.

Варто зазначити, що запровадження карантину прискорило поступовий перехід ОДУВС і його структурних підрозділів, зокрема ХФ, на єдину платформу для навчання курсантів і студентів Moodle (сторінка дистанційного навчання в будь-якому браузері – <http://dist.oduvs.edu.ua/>), що забезпечує зручне та швидке створення комплексу навчально-методичного забезпечення дисципліни, а також доступне поширення дидактичних матеріалів і завдань серед здобувачів вищої освіти для організації дистанційного освітнього процесу.

Усі викладачі кафебри СФ та ВП ХФ ОДУВС створили та розмістили на цій платформі електронні варіанти методичного забезпечення (навчальні та робочі програми, тексти лекцій, методичні розробки для проведення практичних і семінарських занять, тестові завдання), а також безпосередньо проводять заняття з курсантами та студентами на цьому освітньому порталі ОДУВС. Ця платформа дає також можливість застосовувати для організації вивчення кожної теми різні види ресурсів – скановані тексти в pdf-форматі, відеоматеріали в форматі mp4, використовувати гіперпосилання на публікації у Вікіпедії чи інші інтернет-ресурси, застосовувати для контролю знань тестові методики тощо. Розміщення викладачем на початку курсу завдання для організації самостійної роботи з навчальної дисципліни дає змогу здобувачеві вищої освіти розрахувати свої сили та планувати час протягом семестру для підготовки та своєчасного надання на кафедру виконаної роботи.

Zoom Video Communications – компанія, яка надає послуги віддаленого конференц-зв'язку з використанням хмарних обчислень. Zoom пропонує комунікаційне програмне забезпечення, яке об'єднує відеоконференції, онлайн-зустрічі, чат і мобільну (телефонну) спільну роботу.

На мою думку, платформу Zoom доцільно використовувати для проведення дистанційних консультацій, а також онлайн-занять для осіб, які хворіють або перебувають у режимі самоізоляції.

Відеоінструмент Zoom відмінно підходить для індивідуальних і групових занять. Курсанти можуть заходити в програму як з комп'ютера, так і з планшета чи мобільного телефону. До відеоконференції може підключитися кожен з учасників освітнього процесу, хто має посилання або ідентифікатор конференції. Захід можна запланувати заздалегідь (особа має час і можливість звільнитися від своїх обов'язків), а також зробити посилання для постійних занять у певний час доби (наприклад, за розкладом занять), можна зробити одне і те ж посилання для входу. Zoom також має можливість запису всієї відеоконференції з подальшим переглядом та аналізом незрозумілого питання.

У процесі проведення заняття з допомогою відеоінструменту Zoom курсантам і студентам цікаво спілкуватися між собою і з викладачем (в умовах самоізоляції кожному бракує живого емоційного обміну з товаришами свого навчального взводу (групи), вони можуть бачити один одного). Здобувачі освіти не лише вчать і отримують нові професійні знання, а й паралельно діляться своїми позитивними враженнями на сторінках соціальних мереж.

Подібні можливості має також і платформа Skype, але часто від користувачів можна почути окремі нарікання на якість роботи цього відеоінструменту: загальмовування (дискретність) звуку, його супровід різними сторонніми шумами; короткочасне «залипання» відеозображення; несинхронна передача відеозображення та аудіосупроводу до нього.

У дистанційній формі навчання викладачами та здобувачами вищої освіти широко застосовуються меседжери, наприклад Viber, Telegram, а також електронну пошту.

Цей сервіс (мобільний чи комп'ютерний варіант) об'єднує в собі можливості щодо створення і обміну завданнями для групи чи індивідуально, написання текстів (відповідей) і їх адресне переміщення викладачеві, письмове спілкування (обмін повідомленнями), ознайомлення курсантів (студентів) із результатами оцінювання свого навчання тощо.

Інтерфейс Viber є зручним і простим для використання викладачами та курсантами (студентами), дозволяє організувати процес навчання як із персонального комп'ютера, так і з мобільних пристроїв (iOS, Android). Завдяки цим можливостям викладач може відстежувати персональну роботу кожного здобувача вищої освіти, оперативно оцінювати її, надавати рекомендації щодо виправлення помилок тощо.

До переваг Viber доцільно віднести: 1) зручність з мобільного телефону проводити фотографування виконаного завдання і одночасно декількома кліками відправляти роботу на перевірку; 2) можливість створення групи з необхідних адресатів (наприклад, згідно списку навчального взводу) і оперативно розсилати надане викладачем завдання.

До недоліків цього месенджера варто віднести: 1) деякі курсанти (студенти) зареєстровані під ніком², який не відображує його прізвище, або тільки за своїм іменем без прикріпленої фотографії, що ускладнює їх як ідентифікацію (особливо якщо робота на паперовому носії не підписана), так і сортування (зберігання) роботи по навчальних групах; 2) встановлення автентичності самого виконавця та відправника роботи, хоча малоімовірною та малопоширеною є практика, коли хтось із членів сім'ї виконував і відправляв завдання за курсанта (студента); 3) залишається ризик технічних збоїв під час виконання окремими здобувачами вищої освіти наданого завдання чи при його відправленні (недостатнє мобільне покриття, раптове аварійне відключення електроенергії тощо). Тому викладачам доцільно застосовувати індивідуальний підхід і передбачати можливість повторного виконання завдання (самостійної, контрольної роботи тощо); 4) спостерігаються випадки списування, коли у курсанта, який першим розмістив свою роботу у групі, переписують варіанти відповідей інші особи.

Висновки. На основі опрацювання нормативно-правових актів у галузі освіти, проведеного аналізу спеціальної педагогічної літератури з проблеми організації ДН курсантів (студентів, слухачів) ЗВО МВС України, з урахуванням систематизації напрацьованого досвіду використання цієї форми навчання під час карантинних заходів в умовах запровадження у 2020 році надзвичайної ситуації природного походження (протидія пандемії гострої респіраторної хвороби Covid-2019) можна зробити деякі узагальнення.

Найбільш важливими поточними орієнтирами щодо впровадження в освітній процес оптимальних сценаріїв розгортання ДН у ЗВО МВС України можна визначити такі:

1) розробка адаптованого до потреб НПУ нормативно-правового забезпечення та обґрунтоване організаційне проектування цієї форми освітньої діяльності у практичній діяльності відомчих закладів;

2) створення якісних курсів дистанційного навчання та сучасних електронних середовищ, забезпечення інформаційної підтримки освітньої діяльності як на денній формі навчання, так і самостійного навчання поліцейських (студентів, слухачів) за всіма навчальними дисциплінами;

² Нік, нікнейм (від англ. nick, nickname; Міжнародний фонетичний алфавіт: [ˈnɪkneɪm] – спочатку «кличка, прізвисько», від середньо-англійського an eke name – «інше ім'я», яке перейшло в "a nick name") – особисте, переважно вигадане ім'я, яким називають себе користувачі інтернету в різноманітних чатах, форумах, месенджерах, а також у Вікіпедії, на сайтах та вікісайтах.

3) створення умов для відкритого доступу до інформаційних ресурсів навчального призначення для всіх категорій учасників освітнього процесу;

4) запровадження елементів педагогічних технологій ДН і сучасних інформаційно-комунікаційних засобів з метою забезпечення ефективної взаємодії суб'єктів освітнього процесу протягом всього навчального періоду; скорочення тривалості очних екзаменаційних сесій для осіб, які навчаються за заочною формою;

5) створення на основі використання сучасних освітніх платформ передумов для розбудови системи безперервної освіти поліцейських – підвищення кваліфікації та самостійного навчання працівників органів та підрозділів НПУ протягом всієї професійної кар'єри, зокрема й без відриву від несення служби;

6) запровадження ефективної системи е-ДН передбачає вирішення таких пріоритетних проблем як комп'ютерно-технологічна, організаційно-управлінська, психолого-педагогічна, фінансово-економічна і нормативно-правова;

7) при використанні е-ДН необхідно брати до уваги його найбільш суттєві переваги порівняно з традиційним навчанням: а) екстериторіальність; б) можливість поєднання синхронного і асинхронного режимів взаємодії учасників освітнього процесу («викладач – курсант (слухач)», «курсант (слухач) – курсант (слухач)», «курсант (слухач) – навчальна група»); в) можливість залучати кращих (кваліфікованих) викладачів із досвідом дистанційної роботи; г) одночасне з вивченням інших навчальних дисциплін практичне засвоєння ІКТ; д) створення інших (додаткових) умов для впровадження ІКТ в освітні системи тощо.

Отже, досягнення освітньої мети – запровадження дистанційної освіти у ЗВО МВС України означає: 1) нормативно утвердити е-ДН як рівноправну форму здобуття правової освіти в сучасних умовах суспільного розвитку; 2) визнати пріоритетність цієї педагогічної форми в системі підготовки поліцейських для органів НПУ, яка забезпечує рівний доступ до якісної освіти широкого контингенту працівників органів та підрозділів правоохоронних органів; 3) створити необхідні умови для реалізації в освітніх системах принципів відкритості відомчої освіти МВС України.

Список використаних джерел:

1. Про Національну поліцію : Закон України від 02 липня 2015 року № 580-VIII (зі змінами в редакції від 20.03.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/580-19>.

2. Про затвердження Положення про Національну поліцію : постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 року № 877 (в редакції від 27.04.2019). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-2015-%D0%BF>.

3. Положення про вищі навчальні заклади МВС : наказ Міністерства внутрішніх справ України 14.02.2008 № 62 (в редакції від 30.04.2015). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0193-08>.

4. СП(ПТ)О 5162.0.84.24-2018. Про затвердження стандарту професійної (професійно-технічної) освіти з робітничої професії 5162 Поліцейський (за спеціалізаціями) : наказ МОНУ від 21.06.2018 № 669. [Чинний від 2018.06.21]. Вид. офіц. Київ, 2018. 21 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/pto/standarty/2018/12/2-0062018politseyskiy.doc/>.

5. Про запобігання поширенню на території України коронавірусу COVID-19 : Постанова Кабінету Міністрів від 11 березня 2020 року № 211. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zapobigannya-poshim110320rennyu-na-teritoriyi-ukrayini-koronavirusu-covid-19>.

6. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 року № 211 : постанова Кабінету Міністрів від 02 квітня 2020 року № 255. URL:

<https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennya-zmin-do-postanovi-kabinetu-ministriv-ukrm020420ayini-vid-11-bereznua-2020-r-211>.

7. Про вищу освіту : Закон України від 1 липня 2014 року № 1556-VII. Дата оновлення: 18.03.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

8. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України, головний ред. В.Г. Кремень. К. : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.

9. Вайда Т.С. Деякі проблемні питання розвитку дистанційного навчання в закладах вищої освіти МВС України // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Реформування правоохоронних органів України у світлі змін євроінтеграційних процесів» (20 березня 2020 року, ХФ ОДУВС). Херсон : Олді-плюс, 2020. С. 12-19.

10. Вайда Т.С. Основи виховання працівників ОВС / Т.С. Вайда, А.І. Черкашин, В.В. Доценко : практичний посібник [Текст]. Харків : Харківський національний університет внутрішніх справ, 2014. 318 с.